

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.
Fél évre	4 "
Egész évre	8 "
Egyes szám ára	20 fill.

Felelős szerkesztő:

ZÁDORV KÁROLY.

Lap kiadó tulajdonos:

FIGULI ANTAL.

A lap szemeli részét illető közlemények a "Petrozsény és Vidéke" szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a ... .. Kiadóhivatalhoz küldendők. ... ..

Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények árszabály ... .. szerint számíttatnak. ... ..

A Zsilvölgy jövője.

I.

A Zsilvölgy medencéjében rejlő mérhetlen kincset a kormány a nemzet közkinésévé teszi. A gazdasági élet fejlődése, a szociális viszonyok alakulása indokolja ezt az állami akciót, melynek szükséges voltát dr. Wekerle Sándor miniszterelnök s pénzügyminiszter folyó hó 22-én a főrendiház ülésén tüzetesen indokolta, s kifejtette azt a nagy közgazdasági előnyt, melyet az állami köszénbányák vannak hivatva biztosítani, hangsúlyozván, hogy az állam éppen a zsilvölgyi szénbányák beszerzése útján akarja csökkenteni az abnormis szénárakat, melyek az elmúlt esztendőben több ipari vállalatnak bukását idézték elő. Főként arra utalt, hogy akkor, mikor az állam a szénbányák vásárlására szánta magát, az élet olcsóbbá tételének kérdésével foglalkozott.

Nemcsak a törvényhozás csarnokában, az egész országban helyesléssel találkozott a kormányelnök ama érvelése, hogy régi keletiek azok a theoretikus tanok, melyek az államot óva intik, hogy ott, ahol különös indokok nem forognak fenn, magán-tevékenységgel, üzemekkel ne foglalkozzék. Azonban a gazdasági élet újabb fejlődései ezt a teoriát meglehetősen megbontották, s akarva nem akarva, kénytelenek vagyunk az államszociálistusnak bizonyos fokig tért engedni, mert a társadalmi problémákat másként megoldani nem tudjuk.

Azt az elvet követi a kormány, hogy a magániparnak konkurenciát csinálni nem kíván. Jelezte, hogy a magániparral éppen most is tárgyalásokat folytat arra nézve, hogy egy meg-egyezés jöjjön létre, mely a magániparnak szabad fejlődését és tevékenységét biztosítsa. De, ha az állami gépgyárakról van szó, egytől óvakodnunk kellene lemondani, azon iparágaknak ugyszólván megteremtéséről, amelyek különben létre nem jönnének. Utalt arra, hogy e tekintetben, bár drága pénzen, nagy eredményeket is ért el a kormány.

Nem vonulhatunk vissza tankönyvekbe lefektetett régi teoriákhoz, hogy az állam ne foglalkozzék szénbányászattal. Figyelemre méltandók azok az óriási bajok, amelyeket a szénhiány a múlt esztendőben előidézett. Előidézte, hogy minden ipartermelést nemcsak megdrágított, hanem sokszor lehetetlenné tett. Egyes kisebb gőzmalmok üzemét, nemcsak megdrágította, hanem azok több helyen tönkre is mentek a szénhiány következtében.

Fontos feladata az államnak, hogy mérsékelőleg hassunk a szénárakra. Oly exorbitáns szénárak voltak a múlt esztendőben, melyek lehetetlenné tették a gazdálkodást, az ipari tevékenységet és megdrágították a magánéletet. Az állam foglalkozni akar az élet olcsóvá tételének kérdésével és nem riad vissza azon eszközöktől, amelyek alkalmasak arra, hogy a mindennapi életet olcsóbbá tegyék, hogy a provantirozás kér-

dését megoldják. A feladat az, illő polgári nyereséget hagyjunk a magánvállalatoknak, de, hogy az exorbitáns szénárakat is mérsékeljük. Ezért indította meg a szénakciót.

Még egy szempontot említett s hangsúlyozott a miniszterelnök a zsilvölgyi szénbányák állami üzembe helyezésének indoklására és ez a mi gazdasági és szociális feladatainknak nem legkisebbike vagyis, hogy a munkáskezeket foglalkoztassuk. Ez egy általános törekvés ... ..

Ama aggodalmak elosztására, hogy nincs elég mezőgazdasági és ipari munkás. Megjegyezte a kormányelnök, hogy egész más rétegeket foglalkoztat az iparnak legtöbb ága és vagy elismerjük, hogy nálunk a munkásokat foglalkoztatni és díjazni kell és akkor a munkások minden irányu biztosítását közgazdasági törekvései közzé veszi, vagy pedig nem törődünk a munkásokkal és akkor mindig kevesebb és drágább munkás lesz, mert a kivándorlást mesterséges eszközökkel megakasztani nem lehet. A munkának olyan értéke van, amelynek nemzetközi vonatkozásait ignorálnunk nem lehet.

Ezt a nemzetgazdasági küzdelmet fel kell vennünk. A munkásokat foglalkoztatnunk és díjaznunk kell, másképp közgazdasági fejlődésre ne gondoljunk. És sok munkáskezet alig tudunk másutt jó díjazás mellett foglalkoztatni, mint első sorban éppen a köszénbányáknál, általában éppen a bányáknál.

"PETROZSÉNY és VIDÉKE" TÁRCAJA.

A tengerparton.

— Hajó, hajó, nagy hajó,
Tengereket járó:
Árbocodon jaj de búsan
Leng-lobog a zászló!

Mitől lobog oly búsan?
— Semmitől se mástól:
Sok szomorú magyar szívnek
Fájó sóhajától!

Látod e búss, esüggeteg
Férfiakat, nőket?
Messze földről, idegenből
Hoztam vissza őket.

Száz reménytel balgatag
Elhagyták hazájuk
S száz csalódás gond, nyomor
Várt odakünn rájuk ...

— Hajó, hajó, nagy hajó,
Mért búgsz olyan zordul?
— Azt akarom, hogy meghallják
Sikon túl, halmon túl.

Hogy ne legyen az utam
Többé könnyes, átkos:
— Maradjon hű minden magyar
Édes hazájához!

Lampérth Géza.

A tél.

Benne vagyunk a télben, hóban, fagyban, esővel, köddel és zuzmarával váltakozó zord időben, s így, ha valamikor, úgy most időszerű a télről beszélni, s a tél, mint beszéd tárgy, érdekes is, dacára, hogy a világteremtés óta, olyankor, amikor a hideg megdermeszti a földet, az emberek ajkán van; télen a hidegről, nyáron a melegről beszélünk. Mondjunk tehát ezuttal néhány szót a hóról s a megfagyásról.

A hó a természetnek egyik csodás, gyönyörű tüneménye, tüneménynek mondom, mert vakító fehér színével s hat sugaru, csillagformájú szabályos jégkristályaival csakugyan az. Az ember a havat csak úgy látja szabályos kristálynak, ha figyelmesen vizsgálja, különben puha pehelynek látja s pehelyéé úgy lesz, hogy, amint a légkör vízgőzzé a hideg következtében megfagy, esetében több és több összefagyott kristályt ragad magához, úgy, hogy amikor a földre ér, már jókora pehely. És milyen gyönyörű pehely! Valóságos élvezet, gyönyör belenézni, belebámulni egy sűrű havazásba. Miféle kavardás, miféle tánc a könnyű fehér hópehelyeknek az olmos, szürke levegőben! A hó rendszeren nagyon sok meleget von el a légkörtől, s amikor havazik s miután havazott, nagy a hideg, a hőmérő oszlopkája nagyot esik a zérus alá s a fűtött szoba, a kályhák pattogó tüze jó esik. S ha a hó esés közben vagy közvetlen utána erős szél támadt, beáll a télnek a nagy baja: a hófúvások, melyek gyakran nehezen és sok költséggel elhárítható közlekedési akadályokat okoznak. Az államvasutak, például évi költségelirányzatukba

rendszen 120.000 koronát vesznek fel a hó eltakarítására s ez a nagy összeg olyan hógazdag évben, mint a tavalyi is volt, kevésnek bizonyul.

A hó, mint mezőgazdasági tényező, igen nagy szerepet játszik a természetben, szinte alig gondolná az ember, hogy milyen nagyok. Először is a levegőben való keringése folytán, a levegőnek összes porja — az pedig jó sok — hozzátapad, helyesebben mondva, a hópehelyek a magasban libegő port fölveszik s miután a földre hullanak, szaporítják, javítják a föld termőképességét. Ha tavasszal egy kicsit figyelve nézünk körül, észre kell vennünk, hogy azon területek, melyek magasban voltak hóval befedve, sokkal gyorsabban és bújában indulnak sarjadásnak, mint azok, melyekről a szél tova sodorta a havat s fedetlenül, vagy csak vékony hóréteg által fedve teleltek. Továbbá a hó nagyon rossz melegvezető lévén, a kint telelő növényeket megóvjá attól, hogy már kora tavasszal rügyezésnek induljanak, visszatartja őket, hogy a hívogató napsugár szavára fejlődésnek induljanak (hisz a rügyezés már másfél fok melegenél megindul), aztán elfagyjanak. Csodálatos a természet berendezése, — lépten-nyomon az ötlük a szemünkbe, eszünkbe, hogy a Teremtő-isten bölcsesége végtelen. Semmi sincs ok és cél nélkül. Aztán van még valami, ami a havat fontos gazdasági tényezővé emeli: a lassu olvadás, mely olyan időben történik, amikor a víz még lassan változtatik gőzzé s van ideje a föld mélyébe beszivárogni. A növények késő tavaszig, még ha oly száraz is a tavasz, a hó vízből táplálkoznak. A hó vizének 75%-a kerül a földre, míg a nyári esőnek, a gyors elpárolgás folytán, csak 7—18%-a. Így hát sohasem kell jajgatni a sok hó miatt. A közelmúlt két aszályos évünket nagyon száraz,

Állami költségen tartjuk üzemből évtizedek óta veszteséggel a fémányászatot azért, mert a munkáskezek foglalkoztatása végett kell ezt a bányászatot fentartani. Örökké ezt a jelentékeny áldozatot fogjuk meghozni, hogy deficités üzemet tartunk fenn azért, hogy kenyeret adjunk a népnek?

Nagy közgazdasági feladat, hogy egyszer alapos vizsgálat alá vegyük, hogy a fémányászat milyen korlátok között lesz rentabilitással fenttartható és az ott feleslegessé váló munkáskezeket másutt foglalkoztassuk, foglalkoztassuk első sorban abban a körben, amelyhez egész élethivatásuk, készülségük, hajlandóságuk, sőt családjaik hagyománya is utalja őket. Ez is egyik oka annak, hogy a szénbányászatot kell felkarolni, mert a feleslegessé váló fémányamunkások közül százakra menő családokat és munkásokat már eddig is az üzembe levő szénbányákba át lehetett telepíteni.

Ezek ama szempontok, amelyek a pénzügyi kincstár tulajdonát képező zsilvölgyi szénbányák állami kezelését indokolják.

A magyar államkincstár tulajdonát tevő zsilvölgyi szénbányák a 60-as években feltáratván, rövid ideig állami kezelés után a 70-es évek eleje óta bérbe voltak adva, előbb a Brassói Bánya- és Kohó-Részvényegyesületnek, 1895 óta pedig, amidőn a brassói egyesületet tulajdonjogilag megilletett zsilvölgyi szénbányák a Salgótarjáni Kőszénbánya-Részvénytársulat tulajdonába mennek át, ez utóbbi társulatnak.

A Salgótarjáni Kőszénbánya-Részvénytársulat azonban a kincstártól bérelt bányákban szén nem termelt, hanem összes zsilvölgyi termelését a tulajdonát tevő bányákban központosította. Ez a körülmény indította a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnököt arra, hogy az állami szénbányászatra vonatkozólag a képviselőházban tett előterjesztés után a Salgótarjáni Kőszénbánya-Részvénytársulattal tárgyalásokat indított meg aziránt, hogy a társulat a bányákat a szerződésnek 1916. évi december 31-ikére eső lejáratát előtt a pénzügyminiszterium szabad rendelkezésére visszabocsássa. Hosszas tárgyalások után az ügyben érdekelt pénz és kereskedelemügyi

miniszterek és a társulat folyó hó 25-én aláírták azt a szerződést, mely szerint az utóbbi a kincstári zsilvölgyi szénbányákat azonnal átadja a pénzügyminiszternek, akinek ily úton lehetővé vált programjának megvalósításával az itt termelő kitérő minőségű szénnel fedezni az állami üzemek és vasutaknak a hazai bányák által eddig nem fedezett szükségletét. A Salgótarjáni Kőszénbánya-Részvénytársulatnak azért, hogy már most mondott le a még kilenc évre terjedő bérletjogáról, biztosított az, hogy a magyar királyi államvasutak részére ez időszakra leköltött évi nyolc millió métermázsaszenet a mostani árak alapulvétele és a termelési költségek esetleges emelkedésének méltányos figyelembevétele mellett további tíz évre szállítsa. A pénzügyminiszternek az a terve, hogy a kincstári bányák kitérő minőségű és gazdag termékét lehető rövid idő alatt az állami üzemek és vasutak részére hasznosítsa és így a külföldi behozatalt fölöslegessé tegye. A Salgótarjáni Kőszénbánya-Részvénytársulatot ez a tranzakció megerősíti abban a programjában, hogy a mai évi tízmillió métermázsát tevő zsilvölgyi termelését a legközelebbi években évi tízenötmillió métermázsára emelje sőt ezen túl emelve, a hazai iparnak a zsilvölgyi szén minél nagyobb mennyiségben bocsássa rendelkezésére. Ezeknek a tényezőknek egybehatása azt fogja eredményezni, hogy a Zsilvölgy egyik középpontjává lesz a hazai széntermelésnek, amire szénrétegeinek gazdagsága és kitérő minősége egyaránt predesztinálja.

Ennek az akciónak a Zsilvölgy fejlődésére kiszámíthatatlan, de előre látható hatása kétséget nem szenved, aminek bizonyítására és indoklására legközelebb megdönthetetlen tényekre utalunk.

Szinészet.

Vasárnap január hó 26-án Feld M. bohózatos operette-je: »Stern Romeo« került színre szépszámú közönség előtt. A darabot komolyan venni s így bírálat tárgyává tenni nem lehet. Bohóság, sületlenség, de kacagtató. De ak krealetta a cimszerepet a töle megszokott komikummal. D. Fonó Gizi költő-jén jól mulatott a közönség.

hogy a kaptos ember oly könnyen fagy meg. Inni mindig káros, sőt annál is több: mindig önmagunk ellen elkövetett bűn, de télnél idején meg már éppen kész veszedelem, mert előmozdítja a könnyű meghülésnek — betegségnek. Akinek kint van a dolga, vagy, aki utrandul, ahelyett, hogy igyon, egyen sokat különösen a liszt, és zirneműeket, ezek nagy meletet fejlesztenek az emberi testben. A ruházatnál pedig arra kell tekintettel lenni, hogy ne egy darab vastag ruha legyen rajtuk, de több vékonyabb; a levegő egyike a legrosszabb melegvezetőknek, ha tehát több rétegben van rajtuk a ruha, több levegőréteg is vesz körül, nem fogunk annyira átfázhatni. Legjobb persze az állati szőrme s az is azért mert szálcakái között sok levegő fér el. Aki télen bundát, ködmönt és gubát befelé szőrostól bőrostól viselhet, az a legkevésbé van a meghülésnek kitéve. Helyünk nem engedi, hogy e dolgokat még tovább fejtegessem, de azt még megemlíthetem, hogy a megfagyott embert, ha nem akarjuk megölni, hidegen kell kezelni, először hóba fektetni, hóval dörzsölni, hideg vízbe tenni, hideg szobába tartani, sőt még hideg ágyba is tenni s ha mesterséges légzést akarunk létrehozni, nem az orrába kell hideg levegőt fújni, de karjait egyforma ütemben a melléhez szorogatni s az egész testet a törzsén felül felemeljük, — ilyen eljárással sok megfagyott embert sikerül az életnek megmenteni.

B. I.

Hétfőn január hó 27-én Lehár világhírű operetteje a »Koldusgróf« vonzott telt házat. A jól ismert darab Sziklay Jenő jutalomjátékául adatott. Ez a rokonszenves, törekvő fiatal színész a cimszerepet korrekt fölfogással személyesíté. Sok tapsot és ajándékot kapott a nézőtérről. Szolgáljon el buzdításul és elismerésül.

Részletes bírálatába az előadásnak nem bocsátkozunk, mert a darab már többször elő volt adva a színpadunkon, csak azt jegyezzük meg, hogy tetszett s a szereplők kifogástalanul helyt álltak. De nem hagyhatjuk külön megemlítés nélkül a kis Szijjártó Jenőket, aki a kis »Bogumil«-ban csókolni való, kedves volt s igen értelmesen, ügyesen játszott.

Kedden január hó 28-án Valabréque vígjátéka »A mintaférj« bemutató előadása volt. Az újdonság félig telt ház előtt került színre.

Képtelenséggel határos bonyodalom van a darabban, szellemes ötletek azonban nem igen fűszerezik. Mindazonáltal a közönség kacagott eleget, s aki erre vágyott csupán, az jól mulatott. Kunhegyi a töképezés Malivaud komikus alakjával folytonosan derült hangulatot keltett s hatásadászat nélkül hatott, neje (Sáska Ilona) csapodár férjében a mintaférjet véve igen mulatató jeleneteket inszenezőzött, s mint mindig — igen jó volt. Kulinyi Karola Clementine-je a töle megszokott kifogástalan alakítás volt. Dénes »Alfréd«-je s D. Fonó Gizi »Leonie«-je igen rokonszenves korrekt kifogástalan volt. Várad Mariska »Felicia« kis szerepében ügyes és helyes komorna volt. A többi szereplők is hozzájárultak az összjáték sikeréhez.

Szerdán január hó 29-én Strauss kedvelt »Varázskeringője« a szezonban harmadszor is telt ház előtt ment s most is tetszett. A szereposztás a régi s a siker ugyanaz.

Csütörtökön január hó 30-án Zsiros István hatásos és tartalmas színműve a »Fátum« került színre. Ez is jutalomjáték volt és premier. Meg volt tehát mindazon kellék, amely a közönséget a színház látogatására ingerli. A darab kitérő, a jutalmazott kedvence a közönségnek és vonzó újdonság került bemutatóra. Dacára ennek a színházban igen kevesen voltak.

Önkéntelenül homlokterbe nyomul a kérdés, hogy mi lehet ennek az oka? D. Fonó Gizi semmiesetre — mert ő egy tartalmas, érdekesítő — irodalmi becsű színmű előadásával kívánt élvezetet nyújtani a közönségnek.

A sajnálatos tény indoklására két eshetőséget tételezhetünk fel és pedig; vagy kimerítette a közönséget az egymást érő jutalomjáték, vagy a klasszikus darab iránt nem érdeklődik. Az előbbeni eset a közönség mentességére szolgál, az utóbbi azonban nem vetne kedvező világot közönségünk izlésére és intelligenciájára.

Nem is kutatjuk tovább az okot, de mégsem zárkozhatunk el annak felemlítésétől, hogy a kissé síkamlós, tritós darabok, kacagtató bohóságok kétszer-háromszor ismételve is telt házat vonzanak.

A gondolatszabadság.

Szalonikiben körülbelül egy hónappal ezelőtt, — a nagy reformálási közepette, — jogi tanszéket állított fel a lojális török kormány.

A dolog jó hangulatot keltett, mindenki meg volt hatva; gyaur s hitetlen egyaránt s a tudománysozjas török ifjak seregestől jelentkeztek, hogy Justitia török szolgálatába álljanak. Kezdetben — öt héten át — jogról szó sem esett, minden a legnagyobb rendben folyt. A hallgatók közül mindennap akadt egynéhány buzgó ifjú, akik az előadási terem őrzését vállalták magukra, sőt az előadó professzorok között is akadt egy-kettő, aki már tisztában volt az iskola, recte jogi akadémia topográfiai fekvésével, s minden utbaigazítás nélkül is megtalálta az intézet épületét.

A kezdet nehézségeit, a formalitásokat immár legyőzték, X . . . efendi, az új fakultás egyik tanára, elhatározta, hogy in medias res, tanítványait Justitia belső csarnokaiba is be fogja vezetni.

Az elhatározást tett követte, s az előadások megkezdődtek. A professzor ur azonban ugy látszik, roppant komolyan fogta fel hivatását, (bizonyára megfélekedezett arról, hogy Törökországban vagyunk) s tényleg jogi előadásokba kezdett. Beszélt az egyéni szabadságról, a sajtó- és gondolatszabadságról, a zajos tetszést aratván hallgatói sorában. Kapott is a tanár ur annyi »csók jászát«-át (éljen), mint a hány szurája van a Koránnak s az előadási terem másnap zsufolásig megtelt. A hatás tehát nem maradt el.

Magáról az előadásról szólva megjegyezzük, hogy az minden tekintetben kifogástalan volt.

Igaz, hogy a legkisebb epizód szerep is hálás és ügyes személyesítőre talált.

A főszerepet Kulinyi Karola kreálta s kitűnő partnere volt Liphay. Fekete méltóságos Alpáry báró volt.

A jutalmazottnak, akit megjelenésekor tüntetően megtapsolt és megajándékozott a közönség kis, de igen hálás szerepe volt, melyet hatásosan juttatott érvényre. Különösen megrázó volt az a jelenet midőn Kovács Margit (D. Fonó Gizi) megtudja, hogy kedvese gróf Vajkay huszár főhadnagy (Liphay) másnap reggel pisztolypárbajt vívott Gozdánovicscsal (Denes) s kedvesét megragadja, eléje borul s felkiált: »neked nem szabad meghalni! Annyi bensőséggel oly igazi drámai erővel kreálta D. Fonó Gizi ezt a jelenetet, hogy minden szembe könyv tödült a nézőtérre.

Kulinyi Karola »Ellája« a nő határtalan, akadályt nem ismerő szerelmének markáns megtestesítője volt s drámai erőt igénylő szerepét helyes felfogással, bravurral adta.

Sáska Ilona rokonszenves Özv. br. Szentkeresztyné volt, Liphay a gavallér, szilárd jellemű huszár főhadnagyot mélyreható tanulmányozásra valló helyes felfogással személyesíté s végső jelenete, midőn meghal a Gozdánovics-csal vívott párbajban kapott sérülés következtén, igazán megrázó volt.

Denes a kalandor Gozdánovicsot oly jellemzően adta, hogy a nézőtér gyűlöletét kelté fel maga iránt. Ennél nagyobb dicsérettel nem halmozhatjuk el.

Héczey Etel Erná-ja szintén igen jó volt.

Kőhalmi Zinneberg hercege a korrekt gavallér mintaképe volt.

Kunhegyi, mint gr. Vajkay tábornok az apa szeretetét és a katona lovagias kötelességét férfias elhatározással s osztatlan elismerés mellett juttatta érvényre. Kisebb szerepekben az összjáték sikeréhez hozzájárultak Viola, Sziklay, Rónai, Deák, Kun és Várady Mariska.

A közönség zajos tapsal honorálta a művészi színvonalon állott előadást.

A rendezés jó és a diszletek megfelelőek voltak.

Pénteken január hó 31-én félhelyárral ismételték Martos kedves operette-jét. A legvittebb huszár-t telt ház előtt. Az előadás, mint első ízben most is jó volt, kielégítette teljesen a közönség vára-kozását.

KÜLÖNFÉLÉK:

— **Főispánunk kitüntetése.** Öfelsége, báró Bornemisza Lipót, Hunyadvármegye főispánját cs. és kir. kamarássá nevezte ki, mely alkalomból a kir. kormány és a politikai körök részéről számosan üdvö-

Harmadnapra érkezett meg az igazi hatás Konstantinápolyból, egy, a tanár urnak címzett sürgöny alakjában. A sürgöny pedig következőképpen hangzott: »Szólás-, egyéni-, sajtó- s több efféle számszabadság nincsen, erről tehát előadást tartani nem lehet, sőt tilos! A »szabadság« szó ellenben elcsapás terhe alatt szintén »jazzak!« (tilos). Ezzel szemben azonban szabad gondolat. Mindenki annyit és azt gondolhat, ami s amennyi neki jól esik!

Ezt a históriát pedig, kérem, tessék komolyan venni!

*

A gondolat szabadságnak érdekes esetéről adott bizonyosságot, ami bíróságunk előtt egy alföldi magyar, akit becsületsértésért perelt be a komája, mert legazemberezte.

Az általános kérdések után tudomására hozta a bíró vádlottnak, hogy azért van perelve, mert a komáját iddoggálás közben ok nélkül gazembernek mondotta több tanu előtt. Igaz-e ez?

— Hát kérem alássan a dolog úgy történt, hogy a Varga Mari korcsmájában borozgattunk a komámmal, aki a Pista gyereknek a keresztapja is vóna. Osztég az van benne, hogy frustukra kocsonyaf kávéztam, ökelme meg füstölt oldalast piritott káposztával. Amire a karcos nagyon csuszott mind a kettőnknek. Harmadik, vagy negyedik litert morzsolgattuk, mikor a koma sandi szemmel mosolyogva pislogott rám. Nagy Tapody Jóska is bejött a korcsmába, »Dicsértesséket« mondott, paruláztunk, amint dukál, aztán oda ült az asztalunkhoz, rendelt egy liter bort, de én aszontam, hogy van itt, ne rendeljen . . . . .

— A dologra atyafi, szakította félbe a bíró. Ez nem tartozik ide. Mondta kend, hogy gazember, vagy nem?

— Hát izé, ahun ám, ugy vót a dolog, hogy Tapody szomszédnak poharat hoztak aztán kocintottunk . . . . .

zölték. Főispánunk a kamarási esküt f. hó 25-én tette le Bécsben a király kezébe.

— **Személyi hírek a vármegyéből.** Vármegyénk főispánja Bernát Béla hátszegi főszolgabíró tartós szabadságolása következtében a hátszegi főszolgabíró vezetésével ifj. Fekete Károly algyógyi főszolgabíró, az algyógyi járás vezetésével Pogány Árpád szászvárosi szolgabíró bízta meg. Dr. Csulay Andort a vármegye másodjegyzői állásában (IX. fizetési osztály), Buzás Antal körösbányai tb. szolgabíró X. fizetési osztályú szolgabírói és Kardos Árpád tb. szolgabíró X. fizetési osztályú aljegyzői állásban helyettesítéssel bízta meg, meghagyván őket jelenlegi beosztásukban. Továbbá ifj. Pietsch Lajost és Porsch Józsefet díjtalan közígg. gyakornokká nevezte ki.

— **Halálozás.** A tüdővész újabb áldozatot követelt. A gondos ápolás, légváltás, gyógykezelés nem menthették meg Fischer Annát, aki hosszas, sorvasztó betegség után f. hó 28-án jobblétre szenderült, gyászborítva a megtört apát, szerető testvéreket és rokonokat. A szeretet, a kegyelet virágai boríták ravatalát s osztatlan részvét megnyilatkozásával, a bányatársulati zenekar gyászinduló mellett kísérték f. hó 29-én d. u. 4 óraker a petrozsényi temetőbe a halál jegyességét. A mélyen suttogó család a következő gyászjelentéssel tudatta veszteségét:

»Alulírottak, mely fájdalommal tudatják leánya, nővérük, illetőleg sógornőjük: Fischer Annának f. é. január hó 28-án reggeli 1/2 8 óraker életének 26-ik évében hosszas szenvedés s a haldokló szentségének ájtatos felvétele után történt elhalálását.« A megboldogultnak drága porai a rom. kath. szertartás szerint f. hó 29-én d. u. 4 óraker helyzetnek örök nyugalomra a petrozsényi sírkertben. Béke poraira! Petrozsény 1908. évi január hó 28-án Fischer József, mint atya; Fischer Mária, Grausam Józsefné, Fischer Ferencz és Fischer József, mint testvérek; Grausam József és Fischerné Stankay Lenke, mint sógor, illetve sógornő.

— **Halálozás.** Szállassy Ferencz községi végrehajtó meghalt pénteken, január hó 31-én éjjel 11 óraker. Az erőteljes 42 éves férfi meghülés folytán tüdőgyuladást kapott s párnapos betegség után váratlanul megszűnt élni, inségben hagyva özvegyét s egyetlen fiát, aki a petrozsényi gimnáziumnak jeles, szorgalmas tanulója, kiket kenyérkeresőjüktől fosztotta meg a kellehetetlen halál.

Valamikor jó sorsban volt a megboldogult, kinek virágzó kereskedése, szép vagyona volt Vajdahunyadon, sőt a vármegye más községében is. A szerencse nem kedvezett neki s így került Petrozsénybe egy év előtt, ahol mint végrehajtó nagy buzgóságot fejtett ki s eddig nem tapasztalt eredményt ért el. Nehéz hivatásának teljesítése közben eréllyel párosult tapintatosságot és kitarító buzgalmat tanusított. Ma kísérik örök nyugalomra

— Ne kerteljen kend. Feleljen a kérdésre. Mondta, vagy nem?

— No hát, amint, hogy igaz is, nem tűrhettem a komám sunyi nézését, amivel engem szekircizott s egészen kivett a békességés tureséből, aztán megmondtam, ami régen a szivemen volt.

— Mit mondott kend? Azt, hogy gazember?

— Azt.

— Nos, végre kinyögte kend.

— És mert ez becsületsértés, ezért megbüntettem kendet s fizet a bünvádi alap javára 50 koronát.

— Mért nem tetszett mondani mindjárt. Itt van az ötven korona. Tessék. De azért mégis csak gazember az én komám.

— Ez újabb becsületsértés. Ezért száz korona büntetést fizet.

— Hát osztán mért fizessenek, azért az egy szóért duplán?

— Mert a bíróság előtt ismételte a becsületsértést.

— Jól van, hát azt is lefizettem. Tessék.

— És a bíró asztalára letette, a ropogós száaszt s nyeglén oda vágta:

— De azért mégis csak gazember a komám.

— Ez a hánya-vetiség már kihozta a bírót a türelméből s 200 koronára büntette a magyart, aki alku-dozni kezdett.

— Nem lesz elég száz korona?

— Itt nem alkuszunk s ha még ismétli kend a sértést, fokozottabb büntetéssel sújtom.

— A magyar vakaródzott, de keservesen lefizette a kétszáz koronát.

— No, hát — kérdi a bíró, — mondja kend-még, hogy: gazember?

— Nem én, csak gondolom.

— **A petrozsényi takarékpénztár r.-t. folyó** hó 29-én tartotta meg hatodik évi rendes közgyűlését, melyen Andreics János elnök távollétében dr. Schulek Jenő elnökölt. A közgyűlésen részt vettek: Marek Mór, dr. Rosenberg Ignác, Klein Henrik, Váradi Vilmos, Henrich Viktor, Nagy Miklós, Pick Samu, Rozehnal János, Gross Hermann, Herz Arnold, Varjassy István, dr. Weisz József, Grausam Károly és Földes Miksa részvényesek.

Elnök megállapítván a határozatképességet, felkéri a jegyzőkönyv vezetésére Földes Miksa titkárt és a hitelesítésre Nagy Miklós és Varjassy István részvényeseket. A zárszámadások előterjesztése után a közgyűlés az igazgatóság előterjesztését a nyereség felosztására nézve egyhangulag elfogadta és a szokásos felmentvényt úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak megadta. Ugy az intézeti elnök, mint az igazgatóság megbízatása lejárván új választás alapján megválasztott intézeti elnöknek Róth Flóris bányai igazgató, míg igazgatósági tagoknak újra megválasztották: Grausam Károly, Henrich Viktor, Herz Arnold, Klein Henrik, Marek Mór, Pick Samu, dr. Rosenberg Ignác, dr. Schulek Jenő és Ullmann Lipót. Andreics János m. kir. főbányatanácsosnak az intézet érdekében kifejtett tevékenységért jegyzőkönyvi köszönetet mond. A közgyűlés után megtartott alakuló igazgatósági ülésen Marek Mórt ügyvezető igazgatónak és Pick Samut pénztárnoknak újra megválasztották.

Az igazgatósági javaslat alapján az alapszabályszerű jutalékokon kívül következő adományokat szavazta meg a közgyűlés: a petrozsényi főgimnázium részére 400 koronát, a petrozsényi iparos-tanonciskola részére 200 koronát, a hunyadmegyei árvaház részére 100 koronát és a petrozsényi szegényalap javára 50 koronát, összesen 750 koronát.

— **Március 15. napját** minden évben megünne-pelte a nemzet. Az idén lesz 60-ik évfordulója a nagy napnak, hogy a lelkes ifjuság kivivta a sajtó szabadságot, publikálta, hogy mit kíván a magyar nemzet. A jubileumra való tekintettel az egész ország fényesebb ünnepekre készül. Az évforduló közeledik, mire figyelmeztetjük Petrozsény hazafias közönségét, különösen azokat a köröket, melyek eddig is a nagyidők jelentőségéhez illő ünnepélyeket rendeztek. Petrozsény és a Zsilvölgy közönsége bizonyára méltóan fogja megülni a jubiláris ünnepet.

— **Vendégszereplés Petrozsényben.** Kunhegyi Miklós színigazgató meghálalni óhajtván azt a pártolást, melyet társulata iránt Petrozsény és vidéke műpártoló közönsége a szini évad alatt tanusított, 3 vendégszereplésre megnyerte a nemzeti színház kiváló művésznőjét Fáy Szerenát, aki f. hó 4., 5. és 6-án a »Magdolna« népdramában, az »Othton« színműben és a »Czigány« népszínműben fog fellépni. Az előadásokra a jegyekre előjegyzések tehetőek a pénztárral, Nem tudjuk szükségesnek Fáy Szeréna vendégszereplésének pártolását közönségünknek ajánlani. Az ő művésze te bizonyára télt házat vonz.

— **Köszönet nyilvánítás.** A »Petrozsényi Takarékpénztár Részv.-Társ.« 50 az az ötven koronát küldött a petrozsényi szegények részére, mely nemes célú adományért, köszönetét nyilvánítja: a közsé-gi előljáróság.

— **A szegények felruházása érdekében.** Törvényszerint minden község tartozik gondoskodni az elhagyatott, keresetképtelen községi szegényekről. A munkaképtelen petrozsényi szegények gondozásával, ruházásával a község adozó polgárait áruháru terhet csökkenteni, ha a község az elhasznált ruha, fehérnemű és egyéb öltözködésdarabokat az említett szegények részére ajándékozná. Felkéri a községi előljáróság, a közönséget, hogy a kijavítás, vagy kellő átalakítás után használható viselt ruhákat a szegények részére ajándékozni s a nemes célra szánt adományokat az előljáróshoz juttatni, vagy elszállítatás végett levelező lapon az előljáróshoz értesíteni sziveskedjék.

— **A Salgótarjáni Közsénybánya Részvény-társaság ülése.** A Salgótarjáni Közsénybánya Részvény-társaság tegnap tartott ülésében az igazgatóság megállapította és jóváhagyta az 1907. évi zárszámadásokat, mely az ennél a társulatnál szokásos nagyobb mértékű leírások és adók levonása után az 1906-iki 348.996 kor. 34 fillérnyi áthozatalla együtt 4.443.993 kor. 20 fillér tiszta nyereséget mutat ki. Az igazgatóság a rendes évi közgyűlést folyó évi február hó 24-ére hívja össze és indítványozni fogja, hogy a kimutatott tiszta nyereségből 600.000 kor. az értéksökkenési, 250.000 kor. pedig a rendes tartalékalap javára fordíttassék: az

igazgatóság és a hivatalnokok alapszabályszerű jutalékának megállapítása után osztalekul részvényenként 32 korona, e címen tehát 2,880.000 korona adassék és a fennmaradó 364.493 korona 52 fillér a folyó év javára irassék elő.

— **Táncvigalom.** A petrozsényi polgári olvasókör f. hó 25-én tartotta meg fényes táncvigalmat a Wagner szálloda nagy termében. Az estély az idei szezon egyik legsikerültebb mulatsága volt, melyre a résztvevők soká fognak kellemesen emlékezni. A táncvigalmon a következő hölgyek vettek részt. Asszonyok: Azzola B. Jánosné, Becker Dávidné, Berkovits Miksáné, Eiler Bernátné, Fehér Ignáczné, Földes Miksáné, Goldstein Albertné, Özv. Grausam Ferenczné, Grausam Károlyné, Groschek Nándorné, Herz Arnoldné, Hermann Adolfné, Hermann Izidorné, Janza Vazulné, Klein Lipótné, Kohn Mórné, Kádár Józsefné, Marek Mórné, Oswald Jánosné, Pick Samuné, Priváry Gézáné, Dr. Rosenberg Ignáczné, Rotter Antalné, Schneeweiss Dezsőné, Schwalb Náthánné, Stanca Avramné, Spiegel Sándorné, Szijjártó Józsefné, Szokol Miklósné, Özv. Tribusz Gusztávné, Thyerjung Miklósné, Váradi Vilmosné, Varjassy Istvánné, Vigh Nándorné, Özv. Wagner Ferenczné, Weisz Mórné. Leányok: Friedmann Teréz, Herz Frida, Pick Juliska, Pfeiffer Ilka, Oswald Irén, Oswald Emmi, Rotter Mariska, Schwalb Leona, Stanca Helén, Steiner Róza-Skutta Franciska, Szokol Mariska, Távoli Gizella, Tribusz Mariska, Wagner Szidike.

Felülizetéseket: Janza Vazul és dr. Rosenberg Ignácz 6—6 koronát, Marek Mór és Ridwal Joachim 5—5 koronát, Azzola B. János és Sternberg Bertalan 4—4 koronát, Grausam Károly, Gross Hermann, dr. Makrai Lipót és Pick Samu 3—3 koronát, Becker Dávid, Csetényi Emil, Fehér Ignácz, Földes Miksa, Herz Arnold, Priváry Géza, Rotter Antal, dr. Schulek Jenő, Szijjártó József, Török Mór és Váradi Vilmos 2—2 koronát, Berkovits Miksa, Ferenczi Emil, Fischel Vogel, Goldstein Albert, Hermann Henrik, Hermann Izidor, Kluger Fülöp, Kohn Mór Puj, Löwy Antal, Spitzer Jenő, Szüszer Ottó, Szüszer Simon, Schneeweiss Dezső és Schwalb Náthán 1—1 koronát, összesen 48 koronát.

— **A petrozsényi evang. nőegylet** már 20 év óta évenként szokott táncestélyét f. hó 20-án tartotta meg a bányatársulat (Györke-féle) vendéglő összes helyiségeiben, mely ugy erkölcsileg, mint anyagilag igen szépen sikerült. Részt vett benne a helybeli és vidéki társadalom értelmisége, az iparos osztály valamint a bányászok közül igen szép számmal. Az egész estélyt a társadalom különböző osztályu tagjainak szép egyetértése fűszerezte. A vig kedélyhangulat emelésére igen nagy befolyással volt a 12 drb. tárgynak a kisorsolása, ami egymagában 51 korona 20 fillért jövedelmezett.

Felülizettek: Graffius V. 10 K. Fürber F. 6 kor. Polják Gusztáv 5 kor. Frosch Pál és Peck Mihály 4—4 koronát, Zipfenfenig Sámuel, Henrich Viktor, Grausam Károly és Pelger Mihály 3—3 koronát, Fritz Károly, dr. Makrai Lipót, Csucs Márkus és Zámbo József 2—2 koronát, Kandra Matyás, Dubrovsky Elemér, Schmieder József, Gaál János, Jezernitzky Elemér, Káiling Károly, Braun András, Benke Dezső, Kricza Alfonsz, Grünwald Károly, Boldizsár Miklós, Loy Jakab és Györösi Jenő 1—1 koronát, Zemann György 60 fillért, Steiner Ferencz 40 fillért, Tóbiás Márton 30 fillért, Hantó János 20 fillért, Schreiner József 3 koronát és Kósa Mihály 2 koronát.

A szives támogatásáért köszönetet mond a nőegylet választmányja.

— **Az időjárás.** Petrozsényben, az egész Zsilvölgyben megenyhült. Pár napig a hét utolján esett az eső s elolvastotta a táj hótakaróját. Lubickolunk a sárban. Bizony jó volna, ha a tervezett járdahálózat elkészülne mielőbb. Csak az a baj, hogy ehhez is az kellene ami nincs: pénz.

— **Köszönetnyilvánítás.** Özv. Berger Adolfné urasszony a »Petrozsényi és Járasi Ipartestület« könyvtára részére 72 kötet értékes könyvet volt szives ajándékozni, melyért a testület nevében köszönetét nyilvánítja.

Petrozsény, 1908. évi január hó 28-án.

Ruder Jenő

i.-t. titkár.

Sternberg Bertalan

i.-t. elnök.

— **Színészet a vidéken.** Kunhegyi Miklós színtársulata f. hó 7-iktől 17-ig Vulkánban tart előadásokat Kunhegyi Miklós színigazgató a napokban Hátszegen járt és illetékes helyen bejelentette, hogy színtársulatával f. évi február hó 18-án érkezik Hátszegre hol 2 hétig tart a színészes.

— **A „Petrozsényi és Járasi Ipartestület“** hivatalhelyisége a Kossuth Lajos utcában lévő Krausz József-féle házba helyeztetvén, tudomására hozza az érdekelteknek az elnökség, hogy a hivatalos órák naponként délután 1—3 óráig, továbbá hétfőn, csütörtökön és szombaton d. u. 5—7 óráig tartanak, amidőn a panaszfelvételek, a tanoncszerződés s felszabítások eszközöltenek, a békéltetési tárgyalások tartanak, szóval az ipartestülethez tartozó ügyek elintézését nyernek.

— **A petrozsényi villamosvilágítás** áramvezetőke már hónapok óta fel van állítva. A telep épülete is már készen van. A héten megérkeztek az áramfejlesztő gépek s azok felállítása és felszerelése után s remélhetőleg rövid időn belül a villamos világítás fényeskedni fog. Alig is várjuk már, mert a sáros utcákon a mostani sötétségben botorkálni bizony kellemetlen.

— **Uj egykoronások.** Az Osztrák-Magyar Bank bécsi főintézeténél karácsony alkalmával jutottak kibocsátásra az új jubileumi aranyérmek. Az új koronás érmek latin felirata: Duodecim lustris gloriose peractis. I. Ferencz József kezdetűvel, felette az osztrák korona, melyet balról 1848. jobbról 1908. évszám vesz körül.

— **A gyógyszerek** és üvegedények beszerzése áraban beállott árváltozások folytán szükségessé vált, hogy az eddig érvényes gyógyszer szabványban felsorolt gyógyszerek, kötőszerek, üvegedények és a vénykészítésnél előforduló egyes munkálatok árszabványának értékelését a változott viszonyokhoz mérten a m. kir. belügyminiszter módosította. E módosított árszabvány 1908. évi január hó 1-én lépett életbe s mintegy 10 százalék áremelést jelent.

Szerkesztői üzenetek.

A Szurdukban.

Névtelen küldeményeket figyelembe nem veszünk. Mutatóul ez utal az alábbiakat közöljük olvasóink szórakoztatására s az ismeretlen író okulására:

Gyönyörű vidéknek, mosolygó szép tája,
Rajtad elmerengem, de szép Istenem! . . .
Elméláznom e csodák világába:
A hol a lelkem csak örömben lelem.
(Ugy-e szép?! Szerk.)

Csakis itt van élet, csakis itt van tavasz,
Hol szívem, lelkem örömet találja;
El se vágyom innen, mindig itt maradok:
Itt feledek el bumat csak sokára.
(Ne mondja! Szerk.)

Egyre hivatgatja, egyre csalogatja
Lelkem, e csodás hegyek világa,
Repülnek is fel, hogyha szárnyam volna;
De nem juthatok fel oda, hiába! . . .
(Ha a Parnassus Szurdukban van, akkor ön aligha juthat oda! Szerk.)

Nézek, nézek szerie, oly epedve vágyva,
Ringatom lelkem, képzelmem árnyain,
El-, el tűnődöm boldog ábrándimba,
Hej! mert oly nagyok az én vágyaim.
(Mérsékelje vágyait s ne kívánja, hogy a folytatást is közöljük. Szerk.)

Meddig tart a nő szerelme?

Finom női vonásokkal irt levélkében ezt kérdezi szerkesztőségünkől lapunk hűséges olvasója s választ kér a szerkesztői üzenetekben.

Ez is névtelen levél s még sem állhatjuk meg, hogy ne válaszoljunk reá.

A kedves kis levélke intenciója félre magyarázhatlanul az, hogy szeretné tudni, mikor szűnik meg a nő szerelmes lenni.

Nős, hát erre a kérdésre kategorikus választ adni nagyon bajos, hanem egy megtörtént esetet ismertettünk.

— Nagyon boldognak érezte magát a lakodalmán az ifjú ara. Táncról hevülten, fején menyasszonyi koszorúval, örömtől sugárzó arccal édes anyja válára borul s bevallotta, hogy nagyon szereti s mindig szeretni fogja az urát s kíváncsian kérdezte:

— Ugyan, mondja meg édes anyám, mikor szűnik meg a nő szerelmes lenni?

— Kérdezd meg kedves leányom az öreg anyádtól, ott ül a kuckóban. Ő talán tudja.

A dédanyját kérdezte a menyasszony, hogy mikor szűnik meg szerelmes lenni a nő?

— Jaj kedves kis leányom, azt nálam öregebb nőktől kérdezd.

HIRDETÉSEK:

A volt Héjas-féle házból, a két alsó ház külön-külön szabad kézből örök áron

ELADÓ.

Értekezhetni lehet a tulajdonossal:

Dr. CSATT AURÉL.

MÜHLE VILMOS

es. és kir. udvari szállító

TEMESVÁR.

Sürgőnycim: „VIRÁGTELEP TEMESVÁR“
Távbeszélő 10. sz.

Bármely vidékre szavatolás mellett szállítja:

A legszebb és legdivatosabb
Csokrok és Koszorúkat

üde élő virágokból, a legjobb kivitelben.

Menyegzői és alkalmi csokrokat
Ünnepélyi cs gyászkoszorúkat

Sürgős megrendeléseket táviratilag kérem.

A Monarchia legnagyobb virágszállítója.

VÉGZETT FIATAL EMBER irodai alkalmazást keres helyben. Megkeresés Petrozsénybe, postrestante „1908“ jellegre kéretik.

JELZÁLOGOS TÖRLESZTÉSES kölcsön ügyben

ingyen szolgál információval

NUNTYÁN ZIVADAR

Petrozsény, (Zárda épület).

Egy vagon széna, szalma ELADÓ.

Értekezhetni lehet:

VERES JÁNOSSAL Puj.

Köhöges, rekedtség, és hurut ellen nincs jobb

a
Réthy-féle pemetelő
czukorkánál

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánczata van

1 doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el.